Ministerie van Justitie en Veiligheid

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen
Directie Jeugd en Familie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Onze referentie

Bijlage 2b. Reactie op de aanbevelingen uit het RSJ-advies "Een nieuw perspectief op buitenstrafrechtelijke afdoeningen voor jeugdigen"

In het RSJ-advies "Een nieuw perspectief op buitenstrafrechtelijke afdoeningen voor jeugdigen", van 9 september 2025, staan zestien aanbevelingen gericht op vernieuwing en verbetering van het stelsel van buitenstrafrechtelijke afdoeningen. Samen met de ketenpartners is de haalbaarheid en wenselijkheid verkend van het opvolgen van deze aanbevelingen.[1] Hieronder geef ik per aanbeveling mijn reactie. Hierbij telt het belang van het kind als eerste overweging, waarbij het pedagogisch uitganspunt van het jeugdstrafrecht leidend is. Daarnaast wordt hierin ook recht gedaan aan de overige doelen uit het strafrecht zoals vergelding, genoegdoening en (generale/specifieke) preventie. Het uitgangspunt is in alle gevallen dat de best passende straf/interventie wordt gekozen om recidive te voorkomen, dit is zowel in het belang van de jeugdige verdachte als slachtoffer en maatschappij.
De aanbevelingen zijn hieronder in lijn met het RSJ-advies gegroepeerd.

<u>Het stelsel van buitenstrafrechtelijke afdoeningen</u>

Doelgroep

1. *Zorg voor een breder en gevarieerder aanbod aan buitenstrafrechtelijke afdoeningen, waarbinnen maatwerk mogelijk is. Beperk de uitbreiding en de uitvoering van buitenstrafrechtelijke afdoeningen niet tot bestaande interventies en uitvoerders.*
   Deze aanbeveling neem ik niet over. Het jeugdstrafrecht in Nederland kent een trapsgewijze opbouw in de intensiteit van proces en interventie. Met toenemende ernst en/of frequentie van gepleegde delicten kan een zwaarder proces en straf worden ingezet. Zo wordt voor de meest lichte feiten de buitenstrafrechtelijke afdoening reprimande (politiewaarschuwing) aangeboden, een officiële en geregistreerde politiewaarschuwing die aan de jeugdige wordt gegeven in het bijzijn van zijn ouders. Voor de iets zwaardere feiten bestaat de mogelijkheid van een buitenstrafrechtelijke afdoening bij Halt: een interventie van maximaal 20 uur, die bestaat uit diverse elementen die flexibel ingezet kunnen worden, zoals leeropdrachten, gesprekken, het aanbieden van excuses en het betalen van een schadevergoeding. Deze interventie kan in principe tweemaal worden ingezet, maar de officier van justitie mag hier (ten gunste van de jeugdige verdachte) van afwijken. Is het

[1] Ketenpartners: Halt, Openbaar Ministerie, Politie, Raad van de kinderbescherming, de rechtspraak en jeugdadvocatuur

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Jeugd en Familie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Onze referentie

delict te zwaar voor een buitenstrafrechtelijke afdoening, dan volgt de buitengerechtelijke afdoening OM strafbeschikking, waarin een (voorwaardelijke) (taak)straf of toezicht kan worden opgelegd. Op basis van de gesprekken die ik naar aanleiding van het RSJ-advies met de partners heb gevoerd, concludeer ik dat wij hiermee een voldoende ruim en passend aanbod hebben.

Binnen dit huidige aanbod zie ik echter wel ruimte en mogelijkheden voor verbreding van de inzet van het bestaande aanbod, zoals aanbevolen door de RSJ en met als eerste overweging het belang van het kind, de jeugdige verdachte. In diverse volgende aanbevelingen kom ik hierop terug.

2. *Ontwikkel een buitenstrafrechtelijk aanbod voor (bepaalde) zwaardere feiten die nu niet in aanmerking komen voor een buitenstrafrechtelijke afdoening, zodat ook in deze zaken stigmatisering kan worden voorkomen en begeleiding, resocialisatie en opvoeding van de betrokken jeugdigen centraal komen te staan. Leg – met het oog op rechtszekerheid en rechtsgelijkheid – de betreffende delicten vast in regelgeving.*
   Tegenover deze aanbeveling sta ik positief en ik ga bezien op welke wijze hier invulling aan gegeven kan worden. Dit doe ik vanuit het huidige aanbod omdat hierin voldoende ruimte en mogelijkheden voor verbetering en zo mogelijk verbreding is. Zo zal ik bezien of het ook voor bepaalde zwaardere feiten wenselijk is om naar Halt te kunnen verwijzen. Om te bepalen of en welke feiten hiervoor in aanmerking komen zal onder andere gemonitord worden welke feiten die niet in het Halt-besluit staan wel via de discretionaire bevoegdheid van het OM frequent naar Halt worden verwezen en in praktijk dus al in aanmerking voor komen voor een buitenstrafrechtelijke afdoening. Ook pilots kunnen onderdeel zijn van deze verkenning. Hierna kan worden besloten om over te gaan tot het opnemen van deze zwaardere feiten in het Halt-besluit en daarmee het waarborgen van de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid.

3. *Wijzig de wet (art. 77c lid 2 Sr) zodat - in aansluiting op de wetssystematiek van het adolescentenstrafrecht - ook de doelgroep jongvolwassenen in aanmerking komt voor buitenstrafrechtelijke afdoeningen. Ontwikkel een passend aanbod voor deze doelgroep.*
   Deze aanbeveling wordt al ter hand genomen. Op verzoek van het ministerie van JenV wordt momenteel door ketenpartners (OM, Halt en politie) gewerkt aan een projectvoorstel voor een pilot om Halt 18+ uit te voeren. De aanbeveling van de RSJ om Halt open te stellen voor jongvolwassenen sluit aan op de wetssystematiek van het adolescentenstrafrecht en is ook een verbreding van de inzet voor buitenstrafrechtelijke afdoeningen, in het belang is van de jeugdige verdachte. Een mogelijke wetswijziging, te weten het schrappen van art 77c lid 2 Sr zal worden overwogen, nadat uit de pilot is gebleken of deze succesvol is, een uitvoeringstoets is uitgevoerd en is bezien onder welke condities deze interventie ingezet kan worden onder de doelgroep van jongvolwassenen.

4. *Beperk de regeling voor buitenstrafrechtelijke afdoeningen niet tot first (of second) offenders. Schaf de recidiveregeling af en zorg voor maatwerk.*
   De aanbeveling om de recidiveregeling volledig af te schaffen neem ik niet over vanwege de beperkte effectiviteit bij het steeds opnieuw inzetten van een zelfde (buitenstrafrechtelijke) afdoening bij een verdachte.
   Daarnaast knelt dit ook met het uitgangspunt van rechtszekerheid, waarbij op voorhand helder en duidelijk moet zijn in welke gevallen een

buitenstrafrechtelijke afdoening opgelegd kan worden. Wel zie ik mogelijkheden om de recidiveregeling eventueel uit te breiden, zodat een buitenstrafrechtelijke afdoening vaker ingezet kan worden wanneer dit passend is. Daarom zal ik in het najaar van 2026, samen met de ketenpartners, de mogelijkheden en wenselijkheid van een verruimde recidiveregeling verkennen.

Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen
Directie Jeugd en Familie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Onze referentie

Mogelijkheden binnen de strafrechtelijke procedure

5. *Richt het systeem zo in dat gedurende de gehele strafrechtelijke procedure steeds wordt getoetst of een jeugdstrafzaak alsnog buitenstrafrechtelijk kan worden afgedaan.*
   Deze aanbeveling neem ik gedeeltelijk over. Voor alle stappen in de strafrechtprocedure tot aan de kinderrechter zet ik in op het vaker terugverwijzen naar buitenstrafrechtelijke afdoeningen. De komende periode wordt met ketenpartners nader verkend hoe hier vorm aan gegeven kan worden. Een terugverwijzing door de kinderrechter naar een buitenstrafrechtelijke afdoening acht ik echter niet wenselijk. De reden hiervoor ligt in het opportuniteitsbeginsel. Het is namelijk aan het OM om te bepalen of een zaak al dan niet vervolgd wordt en zal worden voorgelegd aan de kinderrechter. Het belang van het kind is hierin de eerste overweging. Een terugverwijzing vanuit de kinderrechter doet afbreuk aan het opportuniteitsbeginsel.

6. *Regel dat een OM-afdoening bij jeugdigen (in beginsel) niet tot justitiële documentatie leidt of regel dat een aantekening voor bepaalde (lichtere) feiten niet meeweegt bij de aanvraag voor een Verklaring omtrent het Gedrag (VOG).*
   Deze aanbeveling neem ik niet over. De RSJ stelt in haar advies dat het hebben van een aantekening in de justitiële documentatie belemmerend kan werken voor een aanvraag van de VOG en daarmee de kans op een stage en werk verminderd. Het aanpassen van de huidige VOG systematiek zie ik echter niet als oplossing. Bij de beoordeling van een aanvraag voor een VOG wordt maatwerk geleverd, waarbij, naast de inschatting van de maatschappelijke risico's, ook het belang van het kind bij het verkrijgen van een VOG sterk wordt meegewogen. Bovendien leidt een wijziging in de huidige VOG systematiek tot onwenselijke maatschappelijke, juridische en uitvoeringstechnische gevolgen, wat maakt dat ik deze aanbeveling niet over neem. Het weigeringspercentage van VOG-aanvragen van jongeren is zeer laag. Dat neemt niet weg dat jongeren onzekerheid kunnen ervaren over hun kansen op een VOG en de gevolgen van een strafrechtelijke afdoening voor hun toekomst. Justis zet zich op diverse manieren in om jongeren hierover te bereiken en te stimuleren de VOG aan te vragen.

7. *Zorg ervoor dat meer jeugdigen worden verwezen naar Mediation in Strafzaken en zet in op het wegnemen van bestaande belemmeringen.*
   Deze aanbeveling neem ik over. De verdere inzet op Mediation in strafzaken wil ik stimuleren, want inzet op herstel past namelijk bij uitstek in de pedagogische opgave van het jeugdstrafrecht. Daarom wil ik deze aanbeveling ook breder bezien en hierbij de voorziening Perspectief Herstelbemiddeling betrekken. In het kader van het evaluatieonderzoek Mediation in Strafzaken, uitgevoerd door het WODC, lopen al acties om de inzet op deze voorziening te vergroten.[2] Daarnaast wordt, in samenwerking

[2] Kamerstukken II, 2024-2025, 29528, nr. 18

Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen
Directie Jeugd en Familie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Onze referentie

met de ketenpartners, in het najaar van 2026 bekeken wat hierin voor jeugdigen nog meer nodig is. Hierbij kan gedacht worden aan het verstrekken van informatie over deze voorziening die beter is afgestemd op hun leeftijd.

8. *Leg de mogelijkheid wettelijk vast dat de kinderrechter na een geslaagde mediation een eindezaaksverklaring uitspreekt. Regel ook dat een eindezaaksverklaring (in beginsel) niet leidt tot justitiële documentatie of niet meeweegt bij de aanvraag voor een VOG.*
   Aan deze aanbeveling wordt al uitvoering gegeven. De eindezaaksverklaring was een pilot en kon binnen deze pilot bij een beperkt aantal zaken worden afgegeven. Door de Verlengingswet die in juni 2026 in werking is getreden, is de eindezaaksverklaring nu bij alle type delicten mogelijk, tevens bij hoger beroep en is de bevoegdheid ook landelijk te gebruiken.[3]

   De aanbeveling dat een eindezaaksverklaring (in beginsel) niet leidt tot justitiële documentatie of niet meeweegt bij de aanvraag voor een VOG neem ik niet over. Het uitgangspunt is dat justitiële gegevens meewegen in de VOG-beoordeling. Ook inhoudelijk ligt dit voor de hand. De succesvolle toepassing van mediation als herstelrechtvoorziening kan weliswaar de relevantie van een strafrechtelijk oordeel hebben weggenomen omdat de bemiddeling in een conflict tussen partijen voldoende is. Dat neemt niet weg dat er iets heeft plaatsgevonden dat bij herhaling een (relevant) risico kan zijn binnen een kwetsbare sector, taak of functie en daarmee relevante informatie is voor de beoordeling van een VOG-aanvraag.[4] Zie voor een verdere toelichting op de VOG-systematiek aanbeveling 6.

9. *Creëer daarnaast (dus los van mediation) een mogelijkheid voor de kinderrechter om zaken alsnog terug te verwijzen naar een buitenstrafrechtelijke afdoening.*
   Deze aanbeveling neem ik niet over, zie voor een toelichting aanbeveling 5.

Overig

10. *Garandeer expertise met betrekking tot jeugd bij het OM aan de ZSM-tafel.*
    Aan de uitwerking van deze aanbeveling wordt al uitvoering gegeven, zie hiervoor de brief die mijn voorganger hierover van 16 januari jl. aan uw Kamer stuurde.[5] In opvolging van het rapport *Pedagogisch uitgangspunt onder druk* van de Inspectie van Justitie en Veiligheid, waarin een zelfde aanbeveling wordt gedaan, wordt sinds 2025 gewerkt aan het verbeteren van de jeugdexpertise bij de ketenpartners die betrokken zijn bij het ZSM-overleg. Zorg dragen voor de jeugdexpertise op ZSM acht ik van groot belang. Dit is in het belang van de jeugdige verdachte, maar ook in het belang van het slachtoffer en de maatschappij: een passende afdoening moet de kans op recidive verkleinen. De jeugdexpertise is niet enkel noodzakelijk bij het OM op ZSM maar moet aanwezig zijn bij alle ketenpartners die te maken hebben met buitenstrafrechtelijke afdoeningen, om in iedere processtap tot de juiste, pedagogische, afweging te komen. Daarom blijf ik met de jeugdstrafrechtketenpartners in gesprek en monitor vanuit mijn stelselverantwoordelijkheid of hier voldoende voortgang op geboekt wordt.

[3] Eerste Kamer der Staten-Generaal
[4] Uw Kamer is hierover geïnformeerd met de brief van 24 juni 2025, *Kamerstukken II* 2024/25, 36 600 VI, nr. 160, p. 12.
[5] Kamerstukken 2025-2026 – 28741, nr. 133

Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen
Directie Jeugd en Familie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Onze referentie

11. *Laat rechtsvergelijkend onderzoek uitvoeren om te bekijken of en hoe aanpassingen geïnspireerd op buitenlandse praktijken in het Nederlandse systeem zouden kunnen worden ingepast.*
    Ik neem de aanbeveling om rechtsvergelijkend onderzoek te doen niet over. Omdat Nederland al een stelsel van buitenstrafrechtelijke afdoeningen heeft dat voldoet aan de internationale maatstaven en geen stelselhernieuwing beoog, zie ik vooralsnog geen noodzaak om op dit moment rechtsvergelijkend onderzoek uit te voeren.

<u>Rechten en belangen van de jeugdige verdachte</u>

Rechtsbijstand

12. *Maak– voor jeugdige verdachten en/of ouders die daar om vragen – kosteloze rechtsbijstand tijdig en laagdrempelig beschikbaar bij beslissingen over buitenstrafrechtelijke afdoeningen, dus ook bij de politiereprimande, bijvoorbeeld door een in jeugd gespecialiseerde piketadvocaat aan ZSM te verbinden.*
    Deze aanbeveling neem ik niet over. Momenteel krijgt een jeugdige reeds gefinancierde rechtsbijstand bij een verdenking van misdrijven en sommige overtredingen. Dat maakt dat in het overgrote deel van de zaken de jeugdige, conform de internationale richtlijnen hieromtrent, gefinancierde rechtsbijstand krijgt. Dit betreft ook de buitenstrafrechtelijke afdoening Halt. Daarnaast kan er gebruik gemaakt worden van telefonische consultatiebijstand. Alleen bij de reprimande, de politiewaarschuwing, ontbreekt nu (gefinancierde) rechtsbijstand, gelet op het feit dat hier geen sprake is van een inhoudelijk verhoor. Het toevoegen van kosteloze rechtsbijstand, en dus verzwaring van de procedure door het overbrengen van de jeugdige verdachte naar het politiebureau om een inhoudelijk verhoor af te nemen, zorgt bij deze lichte afdoening voor onnodige juridificering en stigmatisering en is niet het belang van de jeugdige verdachte.

13. *Zorg vanuit ZSM voor goede informatievoorziening richting jeugdstrafrechtadvocaten.*
    Deze aanbeveling neem ik over. Het is van belang dat de advocaat in staat wordt gesteld om de verdachte goed te informeren en bij te staan. Daarom wordt met betrokken ketenpartners de komende periode inzichtelijk gemaakt op welke wijze de informatievoorziening aan jeugdadvocaten nu gebeurt en op welke wijze dit verbeterd kan worden.

Overige rechten en belangen

14. *Zorg dat jeugdigen (en hun ouders) adequaat worden geïnformeerd over de inhoud en de gevolgen van het accepteren van een buitenstrafrechtelijke afdoening. Kosteloze rechtsbijstand op verzoek is hierbij van belang.*
    Deze aanbeveling neem ik over. Jeugdigen dienen goed op de hoogte te zijn over datgene wat komt kijken bij een verwijzing naar een buitenstrafrechtelijke afdoening. Daarom wordt de komende periode inzichtelijk gemaakt op welke manier de informatievoorziening richting jongeren momenteel loopt, waarna in afstemming met ketenpartners wordt bezien op welke wijze en momenten een verbeterslag kan worden gemaakt.

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Jeugd en Familie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Onze referentie

Met betrekking tot de inzet van kosteloze rechtsbijstand verwijs ik naar mijn reactie op aanbeveling 12.

15. *Zorg dat alle jeugdigen in gelijke mate toegang hebben tot buitenstrafrechtelijke afdoeningen en onderzoek hoe ongelijkheid kan worden voorkomen.*
Deze aanbeveling neem ik over. Ik vind het van groot belang dat alle jongeren in gelijke mate toegang hebben tot buitenstrafrechtelijke afdoeningen. Uit eerdere onderzoeken bleek echter dat bijvoorbeeld jongeren met een migratieachtergrond minder vaak worden doorverwezen naar de buitenstrafrechtelijke afdoening bij Halt.[6]
Daarom ga ik samen met ketenpartners, op basis van bestaande onderzoeken, verkennen op welke wijze het stelsel aangepast kan worden om een gelijke toegang tot buitenstrafrechtelijke afdoeningen mogelijk te maken.

<u>Slachtofferrechten (aanbeveling 16)</u>

16. *Voorzie in tijdige en adequate informatievoorziening (onder andere over de motivatie van de afdoeningsbeslissing en hoe daarin rekening is gehouden met slachtofferrechten en de situatie van de jeugdige verdachte voor zover privacywetgeving dit toelaat) naar slachtoffers, zowel bij buitenstrafrechtelijke als buitengerechtelijke afdoeningen.*
Deze aanbeveling neem ik over. Ondanks dat er middels het betalen van schade of herstelgesprekken aandacht wordt besteed aan het slachtoffer, is door de RSJ geconstateerd dat de informatievoorziening aan hen verbeterd kan worden. Daarom ga ik in gesprek met betrokken ketenpartners, om ook hier inzichtelijk te maken hoe de informatie nu bij het slachtoffer terecht komt en waar een verbeterslag kan plaats vinden.

[6] Boon, A., Dorp, M. van, & Boer, S. de (2018). Oververtegenwoordiging van jongeren met een migratieachtergrond in de strafrechtketen. Tijdschrift voor Criminologie, 60/3: 268-288.